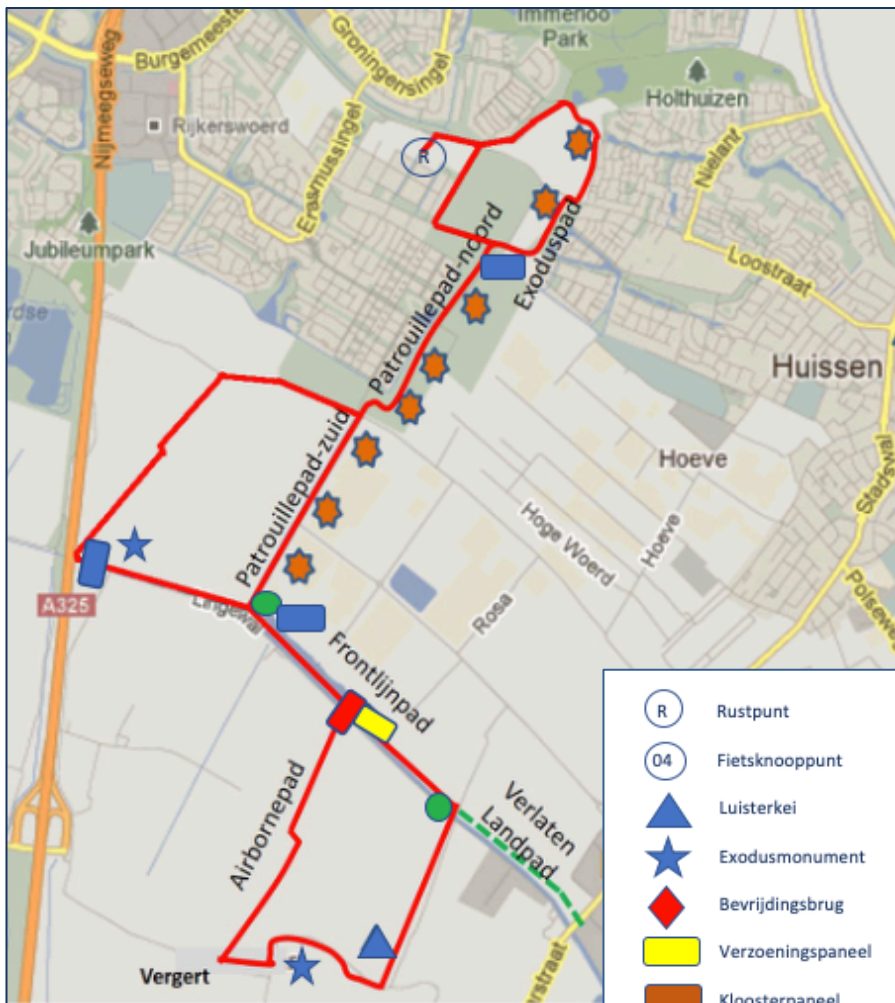

Exodus Patrouille - Panelenroute

- Rustpunt
- Fietsknooppunt
- Luisterkei
- Exodusmonument
- Bevrijdingsbrug
- Verzoeningspaneel
- Kloosterpaneel
- Paneel, algemeen
- Patrouillepaneel, groot
- Patrouillepaneel, klein
- Schuttersput

www.exodushuissen.nl

© Exoduscomité

Exodus Patrouille - Panelenroute

Start: *Kapel van Onze Lieve Vrouw van de Bloeiende Betuwe*
Heuvelsestraat 5, 6681 LG Bommel

Deze Kapel is na de Tweede Wereldoorlog gebouwd ter nagedachtenis aan de zware, bloedige strijd die in 1944 op en om De Heuvel geleverd werd tussen Duitsers en Geallieerden.

De totstandkoming ervan was een initiatief van de toenmalige Bommelse kapelaan Gijs van der Voort, die in 2003 is overleden. Tot eind zestiger jaren vond jaarlijks vanuit Bommel een processie naar de veldkapel plaats.

Voor het pad staat een luisterkei, onderdeel van de Liberation Route.

RA: Vergert volgen tot Airbornepad, na 200m ziet u aan uw linkerhand het Exodusmonument dat de contouren van een Shermantank symboliseert

De Shermantank

Het in cortenstaal uitgevoerde monument heeft twee gezichten. De ene kant toont de hardheid van de strijd die woedde in de periode september-oktober 1944, op de andere kant staat de Marigold als symbool voor de burger afgebeeld met een tekst die tot nadenken stemt.

RA: Airbornepad volgen tot Lingewal; brug over
LA: Frontlijnpad; langs de Linge blijven rijden tot de Irish
Guardsbrug en Exodusmonument 'De Vleugel'.

Exodusmonument 'De Vleugel'

Het monument stelt een 7 meter hoge stalen vleugel voor die schuin boven de omgewoelde aarde uitsteekt. Het is een metafoor voor diegenen die zich nog niet hebben bevrijd van de oorlog. Het mentaal loskomen van het geweld van oorlog is een langdurig proces. Onverwerkte pijn en ellende zijn een handicap, maken 'vleugellam'. Het streven naar verlossing van oorlogspijn geldt voor zowel militair als burger. Het monument is ook een ode aan hen die als oorlogsvluchteling in ons midden verblijven en voor veteranen die op vredesmissie zijn geweest.

Het monument is op 14 maart 2014 onder grote belangstelling onthuld. Gelijk met het monument werd ook een gedenkplaat onthuld door de man die als jongen in 1945 tekeningen gemaakt heeft van zijn herinneringen aan de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog, Evert Stunnenberg. Een aantal ervan kunt u zien op de gedenkplaat.

RA: Kampsestraat; uitrijden tot T-kruising
RA: Bergerdensestraat. Na 100 m ziet u aan uw rechterhand
ziet u de Verkennersbrug. Eerste pad (fietsknooppunt 03)
LA: Patrouillepad Noord volgen tot einde bij informatiepaneel
LA: Mooieweg; volgen tot fietspad Eka Thoden van
Velzenstraat. Daar
RA: fietspad volgen tot Stadsboerderij De Korenmaat.

*In de periode van de grote Exodus in het najaar van 1944 bood ook boerderij **De Korenmaat** onderdak aan vluchtelingen. Soms sliepen er wel 80 mensen in de schuur en op de deel. Toen de oprichters van de stichting Exodus een aantal jaren geleden op de boerderij waren, liepen daar grote werkpaarden, sterk, krachtig en stug doorgaand. Boer Tillemans, de voormalige eigenaar van de boerderij, vertelde dat dit soort paarden er al van oudsher zijn, dus ook tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op dat moment werd besloten dat de **hoefijzers**, het **symbool van de kracht en vastberadenheid van de burgers**, het Exoduslogo zouden vormen.*

- RD: Huissensedijk op; hier
- RA: dijk volgen; bij Y-kruising linkerpoot nemen. Eerste mogelijkheid
- RA: naar beneden rijden tot boerderij Groot Holthuysen aan uw linkerhand.
- De boerderij was in 1944 - '45 een Duitse commandopost.*
- RA: Parkdreef volgen tot T-splitsing; hier even RA, onmiddellijk
- LA: Exoduspad (het naambordje staat iets verderop); fietspad volgen tot de splitsing met Patrouillepad Noord

Verspreid over Patrouillepad Noord en Zuid en het Frontlijnpad staan grote en kleine panelen die samen het verhaal vertellen van een patrouille van twee Amerikaanse Airborners.

Het riviertje de Linge was in 1944/45, na het mislukken van Operatie Market Garden, frontlijn geworden. Geallieerde en Duitse troepen lagen tegenover elkaar. In de berm waren schuttersputten uitgegraven.

- LA: Patrouillepad Noord volgen; na scherpe bocht naar rechts Bergerdensestraat oversteken,
- RD: Patrouillepad Zuid volgen; uitrijden tot de Linge, hier het
- LA: Frontlijnpad volgen; na 200 m ziet u aan uw rechterhand de Bevrijdingsbrug en een paar meter verder het Verzoeningspaneel.

Een Duitse patrouille infiltreert in 1944 het voorterrein van de Amerikaanse linie. Dit eindigt in een drama. Slechts één Duitser blijft, nog heel even, in leven.

Een Amerikaanse luitenant, Bill Call, ontfermt zich over de zwaargewonde Duitser, zet hem tegen een appelboom en geeft hem water en sigaretten.

In de anderhalf uur dat hij nog leeft vertelt de Duitser over zijn gezin en dat hij, voor hij in dienst moest, professor was.

In een na-oorlogs interview merkte Bill Call op: "I was so sorry to see the man die."

Bill Call heeft nog geweten dat hier het verzoeningspaneel onthuld werd. Hij was het er zeer mee eens. Zelf was hij te oud om bij de onthulling te zijn. Er waren wel familieleden.

Het Verzoeningspaneel is onthuld op 8 juni 2012

RD: Frontlijnpad afrijden tot de weg; hier
RA: Lingewal oversteken, Heuvelsestraat volgen tot
Kapel.

Einde van de tocht

RIVIERENGEBIED HERDENKT

75 JAAR VRIJHEID